

ARTICLES CENTRALS

El camí català

Michela Albarello

Presidenta de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

Tot i que no ho sembli, la preocupació d'institucions democràtiques, de la societat civil organitzada i de la ciutadania per la violació de drets per part dels grans poders econòmics ve de lluny. Ja el president xilè, Salvador Allende, en el seu últim discurs davant de l'Assemblea General de les Nacions Unides, al desembre 1972, alertava de manera clarivident al voltant de les possibles i nefastes conseqüències de la concentració del poder, i per tant de riquesa, a nivell mundial i denunciava que aquesta situació seria molt perniciosa per a la humanitat¹.

Per començar, el desembre de 2013 el Parlament de Catalunya va aprovar una moció en què s'instava el Govern a crear un grup de treball en el marc del Consell de Cooperació al Desenvolupament per a "elaborar un pla de sensibilització adreçat a les empreses catalanes deslocalitzades que operen allà on hi ha projectes de cooperació exterior catalans". Aquest grup de treball es va crear l'abril de 2014 i des d'aleshores es ve reunint de manera estable, amb plantejaments que volen garantir efectivitat i coherència entre diferents polítiques amb la participació de diferents sectors implicats.

Per altra banda, el 4 de desembre de 2014, es va aprovar la Llei 16/2014 d'acció exterior i de relacions amb la Unió Europea que promou la defensa de la pau, els drets humans i el desenvolupament humà sostenible, així com "la garantia de la coherència de les accions de promoció de la internacionalització econòmica de Catalunya amb els Principis rectors de les Nacions Unides sobre les empreses i els drets humans, vetllant sempre pel respecte als drets humans en qualsevol acció que es dugui a terme".

“ El Parlament i el Govern de Catalunya han demostrat la voluntat de vetllar perquè els drets humans siguin respectats per part de tots els actors catalans que actuen més enllà de les pròpies fronteres ”

A més, s'ha de parlar de la labor duta a terme per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, plataforma d'entitats de la societat civil catalana que va néixer l'any 2002 i que des de fa més de dos anys fa una intensa tasca de denúncia en contra de greus impactes, socials i mediambientals, a la ciutat colombiana de Buenaventura arrel de la implantació de megaprojectes portuaris. Buenaventura és la ciutat portuària de la costa del Pacífic colombià que supera tots els índexs del país de violència i vulneracions de drets humans. Sensible a les demandes de les comunitats afectades, l'any 2014 la Taula va decidir realitzar un estudi sobre els efectes i conseqüències de la inversió de l'empresa catalana Grup TCB, accionista majoritari de la terminal de contenidors TCBuen al port de Buenaventura.

Els resultats d'aquest estudi, "Setge a les comunitats. Els impactes d'una empresa catalana, Grup TCB, a Buenaventura, Colòmbia"², es van presentar el 26 de juny de 2015 al Parlament de Catalunya. Una delegació de representants de l'església, la política i les comunitats afectades de Buenaventura va explicar, en una compareixença als grups parlamentaris que formen part de la Comissió d'Acció Exterior i Cooperació, Relacions Institucionals i Transparència, com els plans de desenvolupament econòmic i urbanístic per a la ciutat estaven generant situacions de violència, amb la participació, directa o indirecta, d'empreses catalanes. Com a resultat, tots els grups parlamentaris van expressar el seu compromís per fer seguiment de la situació.

Traducció d'aquest compromís, a finals d'abril del 2016 una delegació catalana, formada per representants d'organitzacions de la societat civil i d'institucions, va visitar Buenaventura . Entre altres objectius, la delegació havia estat també convidada

a assistir a l'audiència pública "Víctimes del desenvolupament i estat de coses inconstitucionals" convocada per la Comissió de Drets Humans del Senat de la República de Colòmbia i diferents organitzacions socials de Buenaventura. El viatge buscava també trobar fórmules per generar vincles directes de cooperació i solidaritat entre Buenaventura i Catalunya, concretament Barcelona, donada la importància que la «marca Barcelona» comporta en aquesta ciutat del Pacífic. Paral·lelament a tot això, s'havia constituït un "grup (de treball) català d'empresa i drets humans" format per representants de la Taula i de Lafede.cat- organitzacions per a la justícia global amb l'objectiu d'avançar en propostes concretes per contrarestar els efectes de les actuacions més nefastes de les multinacionals catalanes a l'exterior.

És amb la voluntat de donar sortida al treball d'aquest grup que al juny passat es va celebrar una segona jornada al Parlament de Catalunya, per tal de poder definir mecanismes de control i supervisió vinculants per a les empreses catalanes i participats des de la societat civil, en matèria de respecte dels drets humans, socials, econòmics, laborals i ambientals.

“ El grup català d'empresa i drets humans treballa amb propostes concretes per contrarestar els efectes de les actuacions més nefastes de les multinacionals catalanes a l'exterior ”

En aquesta jornada també es va presentar l'estat de la qüestió de la resolució A/HRC/RES/26/9 "Elaboració d'un instrument vinculant sobre les empreses transnacionals i altres empreses respecte als drets humans" adoptada pel Consell de Drets Humans de Nacions Unides (2014) i promoguda per l'Equador, Rússia, Índia i Sud-àfrica, entre d'altres. En aquest sentit la recerca de mecanismes que puguin omplir el buit jurídic que permet la impunitat de les transnacionals en les seves actuacions és prioritari i comú.

A més, representants del grup de treball català van assistir, a finals d'octubre, a la segona sessió del Grup de treball Intergovernamental del Consell de Drets Humans de Nacions Unides a Ginebra³, espai on es treballa per arribar a la creació d'un Tractat vinculant per a les empreses transnacionals en matèria de drets humans) i a la cimera alternativa que es va fer paral·lelament. En aquest context internacional es va poder compartir espai amb propostes semblants, com una iniciativa legislativa suïssa que podria acabar proposant un referèndum sobre aquest tema i un projecte de llei francès, i es va posar de manifest el nivell important de maduresa de la iniciativa catalana.

Finalment, fruit de la jornada del juny passat i de reunions posteriors amb tots els grups parlamentaris a Catalunya, **la Comissió d'Acció Exterior i Cooperació del Parlament de Catalunya va aprovar el 4 de novembre 2016, per unanimitat, la proposta de crear un** "Centre d'Avaluació dels Impactes de les Empreses Catalanes a l'Exterior que disposi d'instruments vinculants que vetllin pel compliment de la legislació en l'àmbit dels Drets Humans i amb participació de la societat civil catalana, del Govern i del Parlament" en el termini de vuit mesos. Dels vuit mesos ja n'han passat tres. Queda menys temps per fer realitat el compromís polític cap a la garantia de la prioritat dels drets humans, laborals i mediambientals per sobre dels beneficis empresarials i del poder corporatiu.

1. Daniel Uribe Terán: La pieza faltante del rompecabeza; en "América Latina en movimiento", Alai, núm. 520, desembre 2016, any 40, 2na època, pàg. 13

2. Els autors de l'estudi són María Jesús Pinto, Tomás Gisbert i Xavier Sulé

3. Nota de l'editor: vegeu l'article "Cap a un tractat vinculant" de Khuraisha Patel i Nomonde Nyembe en aquesta mateixa revista.

Fotografia : Xavier Sulé. Port de Buenaventura, Colòmbia

© Generalitat de Catalunya